

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcu : **R. C.**, bývajúcí v M., zastúpený JUDr. N. B., advokátom v M., proti žalovaným : **1/ E. R.**, bývajúcí v T., **2/ M. R.**, bývajúcá v T., obaja zastúpení JUDr. V. K., advokátom v M., **o neúčinnosť právneho úkonu a peňažnú náhradu**, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp.zn. 9 C 209/2003, o dovolaní žalovaných 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 7. apríla 2011 sp.zn. 9 Co 19/2011

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 7. apríla 2011 sp.zn. 9 Co 19/2011 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Martin rozsudkom (v poradí tretím) z 8. júla 2010 č.k. 9 C 209/2003-371 uložil žalovaným 1/, 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi peňažnú náhradu vo výške 31 796,54 € spolu so 17,6 % úrokom z omeškania zo sumy 9 958,18 € od 25.6.2010 do zaplatenia, maximálne do výšky 83 001,39 € – všetko spolu do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Taktiež uložil žalovaným 1/, 2/ zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcovi trovy konania na adresu JUDr. N. B. v sume 4 479,67 € do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že v konaní bolo jednoznačne preukázané, že žalobca sa právoplatným súdnym rozhodnutím domáhal odporovateľnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi dlžníkom žalobcu a žalovanými. Preukázal súdu, že uzatvorením kúpnej zmluvy a následných ďalších kúpnych zmlúv bol ukrátený ako veriteľ, pretože mu bolo znemožnené uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky voči dlžníkovi.

Na odvolanie žalovaných 1/, 2/ Krajský súd v Žiline rozsudkom zo 7. apríla 2011 č.k. 9 Co 19/2011-412 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a uložil žalovaným 1/, 2/ uhradiť

žalobcovi trovy odvolacieho konania v sume 261,15 € do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia do rúk alebo na účet JUDr. N. B.. Odvolací súd v odôvodnení uviedol, že okresný súd vykonal vo veci dostatočne dokazovanie a z výsledkov vykonaného dokazovania vyvodil správny právny záver, i keď v odôvodnení svojho rozhodnutia sa dopustil určitých nezrovnalostí, ktoré nemôžu ovplyvniť výsledky dokazovania tak, ako sú zadokumentované v súdnom spise a napokon účastníkom známe. Poukázal na to, že odpredajom nehnuteľností žalovaní 1/, 2/ zmarili možnosť veriteľa požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku a veriteľovi – žalobcovi zostalo právo na náhradu voči nim a výšky prospechu, ktorý mali z odporovateľného právneho úkonu. Odvolací súd ďalej uviedol, že v zmysle zákona, právnym dôsledkom úspešnej odporovacej žaloby v prípade, ak sa vec nenachádza u žalovaného, je právo žalobcu požadovať náhradu v peniazoch od toho, kto má z odporovateľného úkonu prospech, pričom výška náhrady je limitovaná výškou získaného prospechu. V predmetnej veci nesporne prospech z odporovateľného právneho úkonu mali žalovaní a je irelevantné, či tento prospech už vyčerpali alebo nie, nakoľko ani uzatvorením súdneho zmieru v konaní č.k. 7 C 35/2008-89 žalovaní nevyčerpali všetok majetkový prospech, ktorý im z odporovateľného právneho úkonu vznikol.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní 1/, 2/, ktorého prípustnosť odvodzovali ustanovením § 237 písm.f/ O.s.p., teda že sa im odňala možnosť konať pred súdom a zároveň že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Uviedli, že dňa 30.3.2009 vydal Okresný súd v Martine v tomto konaní rozsudok č.k. 9 C 209/2003-267, ktorým rozhodol o neúčinnosti právneho úkonu a vo zvyšku návrh žalobcu zamietol. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie oni ako žalovaní ako aj žalobca. Dňa 21.5.2009 (č.l. 306) doručil na prvostupňový súd žalobca vyjadrenie k ich odvolaniu a to v dvoch vyhotoveniach. Toto vyjadrenie im však do dnešného dňa nebolo doručené. Dňa 26.7.2010 (ako doplnenie podania faxom zo dňa 23.7.2010) doplnili v písomnej forme odvolanie proti rozsudku Okresného súdu v Martine č.k. 9 C 209/2003-371 zo dňa 8. júla 2010. Ich odvolanie bolo zaslané na vyjadrenie žalobcovi, ktorý k nemu vyjadrenie podal a to dňa 16.8.2010. Ani toto vyjadrenie napriek tomu, že je obsahom rozsudku Krajského súdu v Žiline sp.zn. 9 Co 19/2011 zo dňa 7.4.2011 (str. 2, 3 odôvodnenia rozhodnutia v rozsahu jednej strany) do dnešného dňa neobdržali. Dňa 19.8.2010 podávali odvolanie proti uzneseniu prvostupňového súdu č.k. 9 C 209/2003-384

spolu so žiadosťou o oslobodenie od zaplataenia súdneho poplatku za podanie odvolania. Do dnešného dňa neobdržali žiadne rozhodnutie o tomto ich návrhu a len pri štúdiu spisu v súvislosti s týmto podaním (dovolaním) zistili, že existuje rozhodnutie – uznesenie o oslobodení od zaplataenia súdneho poplatku za podané odvolanie. Z uvedeného vyplýva, že nemali rovnaké postavenie so žalobcom a opakovane im neboli doručované prejavy protistrany a ani procesné rozhodnutia týkajúce sa ich postavenia, hoci s nimi tak prvostupňový ako aj odvolací súd narábali vo svojich rozhodnutiach. V konaní pred súdom prvého stupňa argumentovali okrem iného aj tak, že podali námietku premlčania proti nárokom žalobcu (str. 4 zápisnice o pojednávaní zo dňa 24.10.2007, č.l. 222) preukazovali neexistenciu majetkového prospechu, nič z toho však nenašlo odozvu v napadnutom rozhodnutí. Dňa 13.12.2006 (v odvolacom konaní) žalobca zmenil svoj návrh. O tomto návrhu bolo rozhodnuté uznesením Okresného súdu Martin sp.zn. 9 C 209/2003 zo dňa 28.5.2007. Týmto návrhom bol žalobný petit upravený žalobcom (v rámci realizácie jeho práv v zmysle ustanovenia § 95 ods. 1 O.s.p.) na výrok : „Žalovaní 1/, 2/ sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi peňažnú náhradu 300 000,-- Sk spolu so 17,6 % úrokom z omeškania zo sumy 300 000,-- Sk od 8.1.1998 až do zaplataenia a to až do výšky získaného prospechu predajom nehnuteľností“. Toto je jediný krát, kedy súd rozhodol o navrhovanej zmene návrhu v zmysle ustanovenia § 95 ods. 1 O.s.p. Výrok rozsudku okresného súdu č.k. 9 C 209/2003-371 zo dňa 8.7.2010, však takýto výrok neobsahuje. Navrhli, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu ako aj súdu prvého stupňa a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalobca navrhol dovolanie žalovaných zamietnuť a priznať mu trovy dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci rozhodol odvolací súd rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme je

prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Ak dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, je prípustné len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Napokon dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného vo veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.).

Žalovanými napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p., pretože ním bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, pričom odvolací súd v ňom nevyslovil prípustnosť dovolania a nepredchádza mu ani rozhodnutie dovolacieho súdu, ktorým by bol odvolací súd viazaný.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, neobmedzil sa odvolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. (t.j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré možno začať len na návrh, o prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom, či o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Z vymenovaných procesných väd je v dovolaní výslovne namietaná vada konania podľa § 237 písm.f/ O.s.p., t.j. že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť pred ním konať.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Žalovaní namietali porušenie práva na spravodlivý proces tým, že im nebolo doručené vyjadrenie žalobcu k ich odvolaniu proti rozsudku súdu prvého stupňa (malo ísť o vyjadrenie zo dňa 21.5.2009 č.l. 306, týkalo sa to rozsudku súdu prvého stupňa zo dňa 30.3.2009 č.k. 9 C 209/2003-267, ďalej vyjadrenie zo dňa 16.8.2010 týkajúce sa rozsudku Okresného súdu Martin z 8.7.2010 č.k. 9 C 209/2003-371).

V zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv.

Z obsahu spisu vyplýva, že k odvolaniu podanému žalovanými proti rozsudku súdu prvého stupňa (č.l. 371 až 377) doručeného žalobcovi (prostredníctvom zástupcu) 4. augusta 2010 podal tento písomné vyjadrenie zo 16.8.2010 (č.l. 389), ktoré bolo súdu prvého stupňa doručené (osobne) v ten istý deň v dvoch vyhotoveniach (vyjadrenie spracoval jeho právny zástupca JUDr. N. B.), pričom zo spisu vyplýva, že toto nebolo doručené žalovaným, pretože oba exempláre sa nachádzajú v spise.

Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasťou práva na spravodlivý proces. Keďže v danej veci vyjadrenie žalobcu nebolo doručené žalovaným, treba konštatovať, že v tejto súvislosti nebolo možné odvolacie konanie považovať za spravodlivé. Preto dovolací súd dospel k záveru, že došlo k porušeniu základného práva dovolateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 335/06), v dôsledku čoho bola dovolateľom odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Dovolacia námietka žalovaných ohľadne nedoručenia vyjadrenia k ich odvolaniu, ktoré podali proti rozsudku Okresného súdu Martin č.k. 9 C 209/2003-267 ide o vyjadrenie na č.l. 306 zo dňa 21.5.2009, nie je dôvodná, keďže predmetný rozsudok prvostupňového súdu bol rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo dňa 22. októbra 2009 č.k. 9 C 201/2009-311 sčasti zrušený v zamietavej časti a vo vyhovujúcej časti potvrdený a jednak preto, že predmetné rozsudky nižších súdov nie sú predmetom prieskumu tohto dovolacieho konania. V tejto súvislosti neobstojí ani námietka nedoručenia rozhodnutia o oslobodení od zaplatenia

súdnych poplatkov, námietka premlčania, ktorá bola vznesená na pojednávaní pred prvostupňovým súdom dňa 24.10.2007 č.l. 222, ktoré sa týkajú rozhodnutí, ktoré nepodliehajú prieskumu tohto dovolacieho konania, v dôsledku čoho žalovaným nemohla byť odňatá možnosť konať pred súdom.

Nerozhodnutie o zmene návrhu samo osebe nezakladá odňatie možnosti konať pred súdom. Ako je však zrejmé z rozhodnutia odvolacieho súdu, peňažná náhrada vo výške 31 796,54 € zodpovedá výške istiny 300 000,-- Sk (9 958,18 €) spolu so 17,6 % úrokom z omeškania od 8.1.1998 do 24.6.2010 vo výške 657 902,45 Sk, čo spolu s priznanou istinou po prepočte na euro konverzným kurzom 30,1260 predstavuje žalovanú istinu 31 796,54 €. V žiadnom prípade teda neobstojí argumentácia žalovaných o porušení ustanovenia § 153 ods. 2 O.s.p., či už odňatia možnosti konať pred súdom.

Ako už hore bolo uvedené, procesná vada podľa ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na dôvod zrušenia sa nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. februára 2012

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Jarmila Uhlířová